

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
XƏZƏR UNİVERSİTETİ**

**TƏBİƏT ELMLƏRİ VƏ MÜHƏNDİSLİK FAKÜLTƏSİ
HƏYAT ELMLƏRİ DEPARTAMENTİ**

Xırda heyvanların xəstəlikləri

SİLLABUS

Tədris ili və semestri

2024-cü tədris ilinin

yaz semestri

Müəllim: Abbasov Ramin

Razılaşdırılmışdır

Təsdiq edirəm

Departament müdiri:

b.ü.f.d. C.M.Eldarova

S İ L L A B U S

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	VET 473 Xırda heyvanların xəstəlikləri, 4 AKTS
	Departament	Həyat Elmləri
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2024-cü tədris ilinin yaz semestri
	Fənni tədris edən müəllim	Abbasov Ramin
	E-mail	abbasli_ramin@inbox.ru
	Telefon	(+994 77) 299 22 12
	Mühazirə otağı/Cədvəl	Bakıxanov qəsəbəsi, Elşən Mehdiyev 478. Otaq 305.
	Məsləhət saati	Tələbələrle razılaşmadan sonra vaxt təyin ediləcək
Prerekvizitlər	Xırda heyvanların xəstəlikləri, VET004	
Tədris dili	Azərbaycan dili	
Fənnin növü	Məcburi	
Dərslilər və əlavə ədəbiyyat	<p>Əsas dərslilər:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aslanbey D.- Ветеринер операсйон билэиси. Анкара-2015. 2. Aslanbey D., Ёандаш А.- Ветеринер операсйон. Анкара-2009. 3. Nəsiбов F.N. –Кянд тясяррцфаты щейванларынын йолухмайан дахили хястяликляри. Бақы, 2021. 4. Niedersächsisches Ministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Verbraucherschutz - Leitfaden für eine optimierte Kälberaufzucht. Hannover 5. Prof. Dr.Dr. h.c. Gerhard L., Prof. Dr. Dr. h.c. Ellendorf F., Prof. Dr. Lengerken J.- Heyvanların yetişdirilməsi (dərslik), Stuttgart, Almaniya Eugen Ulmer MMC, 2006 6. Əhmədov Ə.Q., İsgəndərov T.B. - Baytarlıq mamalığı, ginekologiyası, kənd təsərrüfatı heyvanlarının süni mayalandırılması və rüşeymin transplantasiyası (köçürülməsi).Gəncə, 2010, ADAU-nun nəşriyyatı 7. Nəsiбов F.N.,Əhmədov Ə.Q, Verdiyeva L.E. - Kənd təsərrüfatı heyvanlarında süni mayalanmanın texnologiyası və təşkili. Bakı, Elm və təhsil nəşriyyatı, 2014 8. Xırda heyvanların xəstəlikləri İsgəndərov T.B, Nəsiбов F.N. Bakı, 2008 <p>Əlavə ədəbiyyat</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Криштофорова, Б. В. Провизорные органы и жизнеспособность новорожденных животных : монография / Б. В. Криштофорова, Н. В. Саенко. — Санкт-Петербург : Лань, 2018. - ISBN 978-5-8114-2816-8. Текст : электронный // Лань : электронно библиотечная система. — URL: https://e.lanbook.com/book/103075 (дата обращения: 26.06.2020). — Режим доступа: для авториз. пользователей. 	

	<p>2. Авдеенко, В. С. Ветеринарная андрология : учебное пособие / В. С. Авдеенко, С. В. Федотов. — Санкт-Петербург : Лань, 2019.— ISBN 978-5-8114-3500-5. — Текст : электронный // Лань : электронно-библиотечная система. — URL: https://e.lanbook.com/book/115500 (дата обращения: 26.06.2020). — Режим доступа: для авториз. пользователей.</p> <p>3. Полянцев Н.И. - Ветеринарное акушерство, гинекология и биотехника размножения : учебник / Н. И. Полянцев. — Санкт-Петербург : Лань, 2015. — ISBN 978-5-8114-1658-5. — Текст : электронный // Лань : электронно-библиотечная система. — URL: https://e.lanbook.com/book/60049 (дата обращения: 26.06.2020). — Режим доступа: для авториз. пользователей.</p> <p>Online vəsaitlər:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Anatomy and Physiology for Veterinary Technicians and Nurses, A Clinical Approach - Anatomy of the Dog, Klaus-Dieter Budras, Patrick H. McCarthy, Wolfgang Fricke and Renate Richter Fifth Edition <p>Köməkçi WEB-mənbələr</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=6OoFyLHqjLM</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=XkODTPx84XQ</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=6oSScHaoyks</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=iPBmW7nB0Qg</p>
<p>Kursun məzmunu</p>	<p>Öyrənilən fənn ümumi nəzəri və praktiki xüsusi fənlərin: normal anatomiya və fiziologiya, histologiya və embriologiya, patoloji fiziologiya, yemləmə, zoogigiyena və digər fənlərin məlumatlarına əsaslanır. Bu fənnin sosial-iqtisadi əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, baytar mütəxəssisi mamalıq xəstəliklərin profilaktikasını apararkən, heyvan tələfatlarının qarşısını alır, yüksək sanitar və müalicə mədəniyyətinin tətbiqinə imkan verir.</p>
<p>Kursun məqsədi</p>	<p>Ümumi məqsəd:</p> <p>“Xırda heyvanların xəstəlikləri” fənni itlərin və pişiklərin xəstəliklərdən qorunması baytarlıq elminin əsas vəzifələrindən biridir. Bir yaşınadək itlər və pişiklər xəstəliklərə (həm yoluxucu, həm də yoluxmayan) daha həssasdırlar. Yaşlı heyvanlar isə daha çox yoluxmayan xəstəliklərə (ürək-damar, həzm və tənəffüs sistemlərinin xəstəliklərinə) düçar olurlar.</p> <p>Statistik məlumatlara görə ümumi xəstəliklərin 80%-i yoluxmayan</p>

	<p>xəstəliklərin payına düşür.</p> <p>Hal-hazırda inkişaf etmiş dünya ölkələrinin əksəriyyətində itlərin və pişiklərin xəstəliklərinin öyrənilməsinə xüsusi diqqət yetirilir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, ev heyvanlarına düzgün baytar xidməti göstərmək üçün müasir diaqnostika üsullarından istifadə edilməlidir. Hematoloji, biokimyəvi, koproloji və seroloji laboratoriya müayinələri xəstəliklərin vaxtında müəyyən edilməsinə və onlara qarşı lazımi tədbirlərin aparılmasına köməklik edir. Heyvanların orqanizmində və reproduktiv orqanlarında mayalanma, döllənmə, boğazlıq, doğum və doğumdan sonrakı dövrdə; cinsiyyət orqanlarının və süd vəzinin xəstəliklərində, eləcə də qısırlığın profilaktikası və yeni doğulanların xəstəlikləri; heyvanların biotexnikası üzrə süni mayalanma, rüşeymlərin transplantasiyası (ziqot); heyvanların çoxalmasında ekoloji və texnoloji prosesləri nəzərə alaraq cinsiyyət orqanlarının funksiyasını tənzimləyən və bərpa edən bioloji aktiv maddələrin istifadəsi üzrə baytar mütəxəssisinin formalaşmasında baytarlıq təbabətinin profillinə uyğun olan əsas fənlərdən biridir.</p> <p>Xüsusi məqsədlər:</p> <p>- Bu fənnin məqsədi tələbələrin xırda heyvanlarla işləyə bilməsi üçün itlərin və pişiklərin yoluxmayan daxili, cərrahi, mamalıq və ginekoloji, infeksiyon və parazitər xəstəlikləri haqda məlumatlar verilmiş, bu xəstəliklərin diaqnostikası, müalicə və profilaktikası da öz əksini tapmışdır. Əlavələr bölməsində infeksiyon və invazion xəstəliklərə qarşı aparılan tədbirlər və istifadə edilən preparatlar göstərilmişdir. Həmçinin, itlərin bəzi fizioloji, morfoloji və biokimyəvi göstəriciləri haqda da məlumatlar verilmişdir.</p> <p>tələbələrə it və pişiklərin xəstəlikləri üzrə baytar həkimi üçün lazım olan dərəcədə nəzəri bilik və praktiki bacarıqlar verməkdir.</p>		
<p>Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri</p>	<p>Kursun sonunda tələbələr nəyi biləcəklər:</p> <p>- it və pişiklərin yoluxmayan , infeksiyon və invazion xəstəlikləri onlara qarşı mübarizə tədbirləri, orqan və orqanlar sisteminin fəaliyyəti dövründə baş verən dəyişikliklər, doğum travvmalar , cərrahi xəstəliklər və.s barədə bilik və bacarıqlara yiyələnəcəklər</p>		
<p>Tədris metodları</p>	<p>Mühazirə</p>	<p>x</p>	
	<p>Seminar</p>	<p>x</p>	
	<p>Qrup müzakirəsi</p>	<p>x</p>	
<p>Qiymətləndirmə</p>	<p>Komponentləri</p>	<p>Tarix/son müddət</p>	<p>Faiz (%)</p>

	Fəallıq	Semestr ərzində	10
	Tapşırıq və testlər (quiz 1,2)	Semestr ərzində	10
	Fərdi mövzuda prezentasiya	Semestr ərzində	5
	Davamiyyət	Semestr ərzində	5
	Aralıq imtahanı		30
	Final imtahanı		40
	Yekun		100
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	<p><u>Dərsin təşkili</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Fənnə aid ümumi xarakterli məlumatlar mühazirə zamanı tələbələrə çatdırılacaqdır. - Yeni mövzu əyani vasitələrin (PPT və video fayllar) nümayişi ilə izah ediləcəkdir. - Aralıq və final imtahanları öncəsi tələbələrin mənimsəmə səviyyələri (<i>Quiz</i>) yoxlanılacaqdır. - Seminar məşğələləri zamanı tələbələrin əvvəlki mövzunu mənimsəmələri <u>Şifahi və yazılı sorğunun keçirilməsi</u> ilə hər dərs qiymətləndiriləcəkdir, semestrin sonunda isə ortaq qiymət çıxarılacaqdır (<i>Fəallıq</i>). - Semestr ərzində fərdi mövzuda prezentasiyaların verilməsi vacibdir. Prezentasiya vaxtı, sonunda müzakirə də daxil olmaqla 15-dəqiqədən artıq olmamalıdır. Prezentasiya mövzuları və qaydaları haqda dərsdə daha geniş tanışlıq olunacaqdır. <p><u>Ümumi qaydalar</u></p> <p>Davamiyyət</p> <p>Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Tələbələr müəyyən səbəblərdən dərslərin buraxılması (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərs buraxan tələbələr imtahana buraxılmır.</p> <p>Gecikmə</p> <p>Dərsə 10 dəqiqədən artıq gecikən tələbəyə qaib yazılır. Buna baxmayaraq, tələbə dərs saatına buraxılır.</p> <p>Yoxlama işi (Quiz)</p> <p>Müəllimə və dekanlığa qabaqcadan məlumat verilən səbəblərdən yoxlama işində iştirak etməyən tələbə yoxlama işini növbəti həftədə yazıya bilər.</p> <p>İmtahanlar</p> <p>Tələbənin imtahanda iştirakı və ya imtahanın buraxılması ilə bağlı bütün məsələlər fakültə rəhbərliyi tərəfindən həll olunur. İmtahanda iştirak etməmə yalnız dekanlığın icazəsi ilə mümkündür. İctimai fəaliyyətlə əlaqədar imtahanlardan yayınma hallarına yol verilmir. İmtahanlar kumulyativ xarakterli olmalıdır. Aralıq və yekun imtahanların mövzuları tələbələrə imtahandan öncə verilir. Son imtahanda sualların əksəriyyəti aralıq imtahandan sonra keçirilmiş materialların əsasında tərtib olunur.</p>		

	<p>Tələbənin kursu başa vurməsi 60% və daha artıq bal toplamış tələbə kursu bitirmiş hesab olunur. Əks halda tələbə bu kursu yenidən keçməlidir.</p> <p>İmtahan qaydalarının pozuntuları İmtahanlarda mövcud qaydaların pozulması (köçürmə cəhdləri, köçürmələr, imtahanın gedişini pozmaq və digər qanunsuz hərəkətlər) hallarında tələbənin imtahan işi ləğv olunur.</p> <p>Dərslərdə davranış Tələbə dərslər zamanı müvafiq akademik şəraitin yaradılması üçün mümkün olan hər şeyi etməlidir. İcazəsiz danışığa, lüzumsuz hərəkətlərə və s. qeyri-etik davranışa qətiyyənlə yol verilmir. Tələbə dərslərdə fəal şəkildə iştirak etməli, lazım olduqda suallar verməli və müzakirələrdən kənar qalmamalıdır.</p> <p><i>Dərs zamanı dərs prosesini və etik qaydaları pozmaq, həmçinin tələbələr arasında icazəsiz müzakirələr və mobil telefonlardan istifadə qadağandır.</i></p>	
S/S	Mühazirələrin mövzuları	Müvafiq dərslilər
Xırda heyvanların xəstəlikləri		
1.	Tənəffüs üzvlərinin xəstəlikləri	Xırda heyvanların xəstəlikləri Isgəndərov T.B, Nəsibov F.N. Bakı, 2008; Nəsibov F.N. –Кянд тясяррцфаты шейванларынын йолухмайан дахили хястяликляри. Бакы, 2021
2.	Həzm üzvlərinin xəstəlikləri	Xırda heyvanların xəstəlikləri Isgəndərov T.B, Nəsibov F.N. Bakı, 2008; Nəsibov F.N. –Кянд тясяррцфаты шейванларынын йолухмайан дахили хястяликляри. Бакы, 2021
3.	Sinir sisteminin xəstəlikləri	Xırda heyvanların xəstəlikləri Isgəndərov T.B, Nəsibov F.N. Bakı, 2008
4.	Qan sisteminin xəstəlikləri	Xırda heyvanların xəstəlikləri Isgəndərov T.B, Nəsibov F.N. Bakı, 2008
5.	Vitamin çatışmamazlığı xəstəlikləri	Xırda heyvanların xəstəlikləri Isgəndərov T.B, Nəsibov F.N. Bakı, 2008; Nəsibov F.N. –Кянд тясяррцфаты шейванларынын йолухмайан дахили хястяликляри. Бакы, 2021.
6.	Cərrahi xəstəliklər	Xırda heyvanların xəstəlikləri Isgəndərov T.B, Nəsibov F.N. Bakı, 2008
7.	Yumşaq toxumaların xəstəlikləri	Xırda heyvanların xəstəlikləri Isgəndərov T.B, Nəsibov F.N. Bakı, 2008
	Quiz 1	
	Aralıq imtahanı	
8.	Dəri və dərialtı toxumanın xəstəlikləri	Xırda heyvanların xəstəlikləri Isgəndərov T.B, Nəsibov F.N. Bakı, 2008
9.	Sümük xəstəlikləri	Xırda heyvanların xəstəlikləri Isgəndərov T.B, Nəsibov F.N. Bakı, 2008
10.	Pəncələrin xəstəlikləri	Xırda heyvanların xəstəlikləri Isgəndərov T.B,

	Vəterlərin və vətər yatağının xəstəlikləri	Nəsibov F.N. Bakı, 2008
11.	Termiki, kimyəvi və elektrikli zədələnmələr	Xırda heyvanların xəstəlikləri Isgəndərov T.B, Nəsibov F.N. Bakı, 2008
12.	İtlərin və pişiklərin yoluxmayan xəstəlikləri zamanı, tətbiq olunan novokain blokadaları və onların aparılma qaydası	Xırda heyvanların xəstəlikləri Isgəndərov T.B, Nəsibov F.N. Bakı, 2008
13.	Mamalıq. Ətyeyənlərin cinsiyyət orqanlarının anatomiyası və fiziologiyası	Xırda heyvanların xəstəlikləri Isgəndərov T.B, Nəsibov F.N. Bakı, 2008; Əhmədov Ə.Q., Isgəndərov T.B. - Baytarlıq mamalıqı, ginekologiyası, kənd təsərrüfatı heyvanlarının süni mayalandırılması və rüşeymin transplantasiyası (köçürülməsi). Gəncə, 2010, ADAU-nun nəşriyyatı
14.	Ginekoloji xəstəliklər və qısırlıq	Xırda heyvanların xəstəlikləri Isgəndərov T.B, Nəsibov F.N. Bakı, 2008; Əhmədov Ə.Q., Isgəndərov T.B. - Baytarlıq mamalıqı, ginekologiyası, kənd təsərrüfatı heyvanlarının süni mayalandırılması və rüşeymin transplantasiyası (köçürülməsi). Gəncə, 2010, ADAU-nun nəşriyyatı
15.	Ginekoloji xəstəliklər və qısırlıq İtlərin virus mənşəli xəstəlikləri İbtidailər tərəfindən törədilən xəstəliklər	Xırda heyvanların xəstəlikləri Isgəndərov T.B, Nəsibov F.N. Bakı, 2008; Əhmədov Ə.Q., Isgəndərov T.B. - Baytarlıq mamalıqı, ginekologiyası, kənd təsərrüfatı heyvanlarının süni mayalandırılması və rüşeymin transplantasiyası (köçürülməsi). Gəncə, 2010, ADAU-nun nəşriyyatı
	Quiz 2	
	Final imtahanı	

Bu tədris proqramı fənn haqqında tam məlumatı özündə əks etdirir və hər hansı dəyişiklik barədə öncədən xəbər veriləcək.